

Juryrapport Pro-Motor Award 2021

Innoverend de crisis uit

Het beroepsonderwijs ging door een diep dal en we zijn er wellicht nog lang niet. Corona raakte alles wat leren, vorming, innovatie en interactie tussen mensen uitdagend en inspirerend maakt. Samen iets oefenen en presteren, in de praktijk de kenniscirculatie tussen opleiden en durven laten ontplooiën en daarbij met collega's, leermeesters en medestudenten je eigen talenten leren ontdekken en aanscherpen, het dreigde allemaal compleet verlamd te raken. De pandemie was een onvoorspelbare ramp en leek een doem uit te spreiden over scholen, ROC's, hogescholen, universiteiten CIV's, CoE's en al hun partners in de triple helix. Maar wie dat zagen opdoemen, rekenen buiten de mensen in die organisaties en hun innovatief vermogen.

Men liet zich niet kisten of ontmoedigen. Zo goed en zo kwaad als het kon ging men aan de slag. Er werden kleine en grote wonderen verricht van volharding, flexibiliteit, verbeeldingskracht en onderwijsinnovatie op alle niveaus. Mensen stegen boven zichzelf uit voor elkaar.

De Pro-motor Award 2021 koos al vroeg deze omslag en inzet als het thema voor het bekronen ditmaal van concrete vernieuwing en gedurfde prestaties in het beroepsonderwijs. Juist in deze tijd zou immers het verzamelen en analyseren van 'best practices' in een crisisperiode als deze het gepaste antwoord moeten zijn op die existentiële dreiging.

Al snel bleek dat uit heel het land en alle terreinen van het beroepsonderwijs een keur van zulke gedurfde activiteiten en initiatieven zich te kunnen en willen melden. Alom had men de ellende en verlamming beslist niet op zich laten zitten, passief over zich heen laten komen, laat staan zich erdoor laten overweldigen. De genomineerde activiteiten bewijzen dit met hun elan. En zij zijn een selectie geweest uit een grotere groep concrete acties en pogingen tot concrete aanpak en innovaties. Al die voorbeelden daarvan in deze coronacrisis verdienen een groot compliment, omdat zij allen inspirerende bewijzen zijn van het beste dat het beroepsonderwijs in zich draagt.

De genomineerden springen er hierbij uit door hun bijzondere karakter. Veelal van doelgericht, praktisch gedreven innovatief vernuft. Ook door de capaciteit van overdraagbaarheid waarin zij voor vele andere opleidingen, instellingen, bedrijven en omstandigheden een inspirerend voorbeeld ter navolging bieden. Het zijn initiatieven waarmee ook anderen aan de slag kunnen. Zij kunnen elkaar en weer anderen tot actie en vernieuwing helpen aanzetten.

En dit juist is de kern - vanaf het begin - van de Pro-motor Award. Crisis of geen crisis, pandemie of geen pandemie, vanaf de start was die kern: inspiratie geven tot uitdagende, heel concrete en praktische vernieuwing en vruchtbare, effectieve samenwerking. Als dat ook en juist in een diepe crisis als deze toch weer met veel elan en durf mogelijk blijkt, dan verdienen de genomineerden allen en zonder uitzondering meer dan ooit hulde voor hun inzet, hun moed en hun gedrevenheid er samen werk van te maken.

Die genomineerden zijn opnieuw een rijkgeschakeerd geheel. Zij komen uit het hele land en uit vele segmenten en sectoren van MBO en HBO, samen met hun werkvelden en bedrijven als partners.

1] FICA – NH Food

Het eerste genomineerde project is een schoolvoorbeeld van het inhoudelijk inspelen op de pandemie als geheel nieuwe uitdaging en als noodzaak met nieuwe kennis nieuwe vormen van hulpverlening en medische innovaties te ontwikkelen. Het Clusius College heeft in Noord Holland vanuit het lectoraat 'Health & Food' van Hogeschool Inholland in een samenwerking van MBO en HBO een belangrijk, specifiek aspect van 'corona' opgepakt, namelijk het plotselinge smaakverlies dat dit virus bij besmette mensen veroorzaakt.

Groepjes studenten van 'FICA'(Food Innovation community Amsterdam) zijn aan het werk gezet om rond allerlei ontwikkelingen in het onderzoek en praktijktoepassingen ten aanzien van Vitamine D te kijken of hier ook voor de bestrijding van dit virus nuttige en toepasbare aanknopingspunten te ontdekken waren. En dat bleek het geval. Dit leidde zelfs tot een actuele wetenschappelijke vakpublicatie over deze analyses.

Bovendien heeft men de werkwijze rond dit project bij zowel de stagebedrijven en de aanpak van stages door opleidingen en de studenten zelf benut om hier een vernieuwingsslag te kunnen maken. Men zocht en vindt nu zo met 'out of the box innovaties' waarbij bedrijven, zorgpartners en studenten elkaar inhoudelijk nog beter kunnen uitdagen. De doorontwikkeling van regionale kennisnetwerken als FICA krijgt hiermee meteen een stimulans en de lessen daaruit worden doorvertaald naar andere delen van het Clusius College.

We zien hier een fraai voorbeeld van hoe een lectoraat vanuit zijn onderzoek zowel naar inhoud als naar innovatieve activiteiten de vertaling daarvan naar curricula en onderwijsuitvoering kan aanmoedigen en vernieuwen. Daarmee is wat in FICA gebeurt een naar anderen in MBO en HBO goed overdraagbaar concept en inspirerend te maken.

2] Vakcentrum Duurzame Energie

De tweede nominatie is een bijzonder project in Midden Nederland vanuit het MBO. Het Vakcentrum Duurzame Energie is midden in de pandemie begonnen met een experiment om mensen in zeer kwetsbare sectoren van de arbeidsmarkt in hoog tempo kansen te geven in juist veelbelovende segmenten waar grote tekorten reeds nu aan de orde zijn. Aangezien de nood dan heel hoog kan zijn, maar de aanpak ervan soms behoorlijk ingewikkeld is dit een belangrijk initiatief.

Men ontwikkelt een cursus 'monteur zonne-energiesystemen op daken' en heeft daarbij het profiel van de mogelijke cursisten meteen scherp in het oog genomen. Zo kon met uitzendorganisaties die grote behoefte hebben aan zulke nieuwe vakmensen afgestemd worden en een alliantie gesloten

worden. Dit heeft inmiddels een eerste groep opgeleide cursisten opgeleverd, waaronder mensen uit de horeca die voor hun baan en levensonderhoud moesten vrezin.

Hoewel dit een in omvang beperkt initiatief in een eerste startfase betreft wil de jury deze slagvaardige wijze van LLO-ontwikkeling nadrukkelijk in het zonnetje zetten. De aanpak is praktisch, doelgericht en in vele opzichten even nuttig als kansrijk voor de meest betrokken mensen. Een goede afstemming van de lessen hieruit met organisaties als Bouwend Nederland en anderen die bij de energietransitie en verduurzaming in de bouw actief zijn ligt voor de hand. De wijze waarop de dramatische gevolgen van de pandemie hier zijn opgepakt als uitdaging tot vernieuwing en inzet voor de kansen van mensen in de knel verdient grote waardering.

3] Coronabubbels – Centre of Expertise HTSM

De derde genomineerde komt uit het Centre of Expertise HTSM van Fontys Hogeschool in Brabant. Hier heeft men samen met het mkb en de eigen research groep Applied Natural Sciences een testconcept ontwikkeld om studenten weer veilig fysiek onderwijs te kunnen geven in de pandemie. Daardoor ontstonden 'Coronabubbels' waarbinnen men samen aan de slag kon zonder angst te hoeven hebben voor het virus.

De hogeschool heeft deze testaanpak ingericht in de vorm van een pps-constructie en is erin geslaagd deze in korte tijd op te schalen naar grote volumes van deelnemers. In de looptijd van het experiment groeide het Bubbels project naar een omvang van 500 deelnemers. Dit liep uit naar een aanpak die 'menschvriendelijk' genoemd wordt en RIVM-gecertificeerd kon worden.

In dit project komen veel essentiële elementen van modern en innovatief beroepsonderwijs samen. Het scherp oog voor het bieden van 'gamechangers' bij 'wicked problems'. De combinatie van toegepast onderzoek, mkb-ondernemerschap en concrete toepassingen met en door studenten en bovendien een heel concrete en schaalbare bijdrage aan het innovatief voortzetten van de onderwijspraktijk in uitermate moeilijke en onverwachte omstandigheden.

De Coronabubbels leverden nieuwe stagemogelijkheden (mbo/hbo/wo) en het gezamenlijk initiatief om met partners buiten de hogeschool dit testconcept verder te ontwikkelen en elders over te doen nemen. Dit biedt studenten dan weer nieuwe manieren om hun eigen vernuft en innovatieve kwaliteiten te leren kennen en toepassen. De gekozen manier van werken wordt binnen de hogeschool als voorbeeld benut in andere situaties van hoe men in complexe situaties snel, doeltreffend en innovatief kan handelen en met partners nieuwe kansen ontplooiën.

4] Helpdesk Online Ondernemen – Werkplaats Online Ondernemen

Nominatie nummer vier is van de Hanze Hogeschool in Groningen met haar Werkplaats Online Ondernemen. Dit project verdient al vermelding omdat men hierin als MBO, HBO en WO de handen

ineensloeg om in de coronacrisis mkb'ers te helpen bij de existentiële zorgen van de digitalisering die nodig was voor hun voortbestaan. Men ontwikkelde samen met hen een opzet waarin deze bedrijven online, laagdrempelig en vraag gestuurd op weg geholpen konden worden.

Heel concreet leerde men hier hoe met online spreekuren ingespeeld kon worden op specifieke noden en men experts uit de verschillende sectoren op die vragen kon zetten en maatwerk leveren. De zogeheten 'zomersessies' bleken juist voor mkb'ers heel praktisch en zinvol. Door samen met Google in vakantieochtenden mensen extra bij te scholen en praktische ondersteuning te geven zodat zij binnen de eigen onderneming versneld de noodzakelijke stappen konden zetten naar de digitalisering die voor hun overleven essentieel was.

Dergelijke ondersteuning hoeft men wellicht niet als bijzonder innovatief te bestempelen, maar in een crisis als met de pandemie is het hoe dan ook een manier van inspelen op elkaars noden en daarin anderen met kennis en kunde te hulp schieten die grote waardering verdient. Deze nominatie staat daarom symbool voor de velen in MBO en HBO die met allerlei varianten van deze 'helpdesk' vele bedrijven en organisaties hebben helpen overleven in de voorbije periode.

5] Corona Leerhotel – House of Hospitality

De laatste en vijfde nominatie is die van een MBO-project uit de hoofdstad. Het ROC Amsterdam heeft met een 'Corona Leerhotel' zich heel concreet en met de zwaar getroffen hospitality en horeca sector ingezet om de instorting van de stagepraktijk en -mogelijkheden in de coronacrisis het hoofd te bieden.

Men heeft een bestaand, maar gesloten hotel omgebouwd tot een fulltime trainingslocatie en daarin een geheel nieuwe 'expertpool' bijeen gebracht van mensen uit de sector, de opleidingen en de studenten zelf. Daardoor bleef zowel het opleiden als het innoveren van de sector een zaak waar alle betrokkene zich volop bij betrokken konden voelen. Doordat dit initiatief de nodige media aandacht trok had het ook een positieve uitstraling die zowel jongeren als de door harde klappen geraakte bedrijven in Amsterdam en de sector moed insprak.

Daarmee kon bovendien een bestaand pps samenwerkingsverband - het House of Hospitality - ondanks de crisissituatie zijn rol blijven vervullen. Tevens werden contacten gelegd met vergelijkbare ondernemingen in de omgeving, om het idee van het 'Leerhotel' daar verder uit te bouwen. Hiermee zijn eerste stappen gezet in het opschaalbaar maken van deze aanpak.

Analyse en conclusie

De jury kan niet anders dan alle voorbeelden die zij geanalyseerd en beoordeeld heeft grote lof toe zwaaien. Zij laten zien dat het beroepsonderwijs zich niet laat kisten en in crises boven zichzelf uit kan stijgen. Ook is duidelijk dat het samenwerken in pps-verband een extra gevoel van

verantwoordelijkheid en betrokkenheid oplevert en ook daarin weer uitdaagt creatieve, gedurfde oplossingen te zoeken. En deze ook zeer concreet te vinden, te realiseren en waar mogelijk 'op te schalen'.

In dit juryrapport wezen wij al op verschillende mogelijkheden om de hier gevonden oplossingen in hoog tempo en met nog meer partners uit te bouwen om deze crisis te boven te komen en ook andere problemen als de tekorten aan vakmensen daarbij meteen aan te pakken. Hier zien wij een grote opdracht voor organisaties als - bijvoorbeeld - de Vereniging Hogescholen, Bouwend Nederland, Wij zijn Katapult en de bestuurscolleges van de instellingen. Deze crisis is nog niet voorbij, zo mag men vrezen, en die tekorten zijn dat zeker niet.

Het bekronen van een winnaar is in dit licht wellicht niet eens het belangrijkste bij deze editie van de Pro-motor Award. Toch vond de jury onder de vijf genomineerden er één uitspringen. De bijzondere en daadkrachtige samenwerking en het gedurfd crisismanagement in deze pandemie van praktijkonderzoek, opleidingen, pps, mkb en studenten en de indrukwekkende opschaling daarbij maken dit project een parel van concrete innovatie.

De winnaar van de Pro-motor Award 2021 is daarom de Coronabubbels van Fontys!

Namens de jury Pro-motor Award 2021

Jacco Vonhof (juryvoorzitter), Angeliën Sanderman, Joep Rats, Femke Pluymert, Naomi Rajiv en Martin Snijder.